

[Закон о високом школству, од 15. децембра 1972. године]

На основу члана 197. став 2. Устава Социјалистичке Републике Србије издајем

У К А З

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ШКОЛСТВУ

Проглашава се Закон о високом школству, који је донела Скупштина Социјалистичке Републике Србије на седници Републичког већа од 14. децембра 1972. године и на седници Просветно-културног већа од 15. децембра 1972. године.

РС број 189

У Београду, 15. децембра 1972. године

Потпредседник Скупштине,

Рефки Даути, с. р.

З А К О Н

О ВИСОКОМ ШКОЛСТВУ

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се систем високог школства, задаци и основи организације високошколских установа.

Члан 2.

Високошколске установе у смислу овог закона су факултети и више школе.

Заједнице високошколских установа су универзитети и заједнице виших школа.

Члан 3.

Факултети су научне и образовне организације удруженог рада које организују и обављају научни, односно уметнички рад, спремају стручњаке са високим и највишим стручним образовањем и врше друге послове и услуге из своје делатности.

Више школе су образовне организације удруженог рада које спремају стручњаке са вишим стручним образовањем и врше и друге послове и услуге из своје делатности.

Члан 4.

Високошколске установе:

1. спремају стручњаке за рад у одговарајућим областима, увођењем студената у теоријска и практична знања;

2. ангажују се на васпитању и образовању на основама марксистичког учења у складу са циљевима самоуправног социјалистичког друштва и у духу равноправности, братства и јединства народа и народности Југославије и одбране њене независности;

3. старају се о свестраном развоју личности студената, обезбеђују услове за здравствено-хигијенску и физичку културу студената и за њихове стручне и друштвене активности;

4. доприносе унапређењу привредног, културног и друштвеног развоја земље;

5. организују и спроводе стручно усавршавање радних људи.

Члан 5.

Поред задатака из члана 4. овог закона, факултети:

1. врше фундаментална, примењена и развојна научна истраживања ради развијања теоријске мисли и примене резултата научних сазнања;

2. старају се о подизању наставног и научног подмлатка;

3. оспособљавају студенте за бављење научним, односно уметничким радом.

Члан 6.

Научна, уметничка и наставна делатност високошколских установа је од посебног друштвеног интереса.

Члан 7.

Зајемчена је слобода наставе, научног и уметничког рада у остваривању задатака високошколских установа утврђених овим законом.

Настава и испити су јавни, осим у изузетним случајевима утврђеним статутом.

Члан 8.

Грађани Социјалистичке Федеративне Републике Југославије имају право да се под једнаким општим условима уписују на високошколске установе и да на њима стичу стручно образовање и одговарајуће називе и степене.

Грађани Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и страни држављани који су претходно школовање завршили у иностранству имају право да се уписују на високошколске установе и да на њима стичу стручно образовање и одговарајуће називе и степене тек пошто се изврши утврђивање еквивалентности и нострификација њихових школских сведочанстава стечених у иностранству.

Утврђивање еквивалентности и нострификација школских сведочанстава стечених у иностранству уређују се посебним законом.

Члан 9.

Универзитет је заједница високошколских установа која се образује на основу самоуправног споразума ради решавања питања од заједничког интереса, а нарочито:

1. унапређивања научне, уметничке и образовне делатности;
2. усклађивање и рационализације рада и развоја удружених организација подразумевајући и оснивање и организовање научних и наставних организација и других облика научно-наставне базе;
3. организовања и развијања интердисциплинарних и мултидисциплинарних облика истраживања и образовања;
4. уједначавања политике уписа на студије и општих правила студија;
5. интердисциплинарног повезивања последипломских студија и предузимања других заједничких активности за подизање научно-наставног подмлатка;
6. уједначавања критеријума за избор наставника и сарадника;
7. старања о условима живота и рада наставника, сарадника и других радних људи удружених организација;

8. остваривања бољих услова за живот и рад студената;
9. усаглашавања заједничких потреба у области инвестиција;
10. развијања сарадње са универзитетима и другим научним и научно-наставним и сродним организацијама у земљи и иностранству;
11. решавања и других задатака које универзитету повере удружене организације.

У универзитет се могу удруживати, заједно са високошколским установама, и организације удруженог рада у области научне делатности ако испуњавају услове прописане Законом о научним делатностима.

Универзитет има својство правог лица.

Члан 10.

Заједница виших школа се образује самоуправним споразумом заинтересованих виших школа ради решавања питања од заједничког интереса, а нарочито:

1. унапређивања образовне и стручне делатности;
2. усклађивања рада и развоја удружених организација;
3. уједначавања политике уписа на студије и општих правила студија;
4. уједначавање критеријума за избор наставника и сарадника;
5. развијања међусобне сарадње и сарадње са образовним, привредним и другим радним организацијама и њиховим заједницама;
6. решавања и других задатака које заједници повере удружене организације.

Заједница виших школа има својство правног лица.

Члан 11.

Високошколске установе, поред удруживања у заједнице из члана 2. овог закона, могу да се удружују и у друге врсте заједница међусобно, са научним институтима и организацијама удруженог рада у области привреде и друштвених делатности.

Члан 12.

Финансирање високог школства врши се према начелима овог закона, одредбама посебног закона и на основу друштвених договора и самоуправних споразума.

Члан 13

Републичка скупштина, по прибављеном мишљењу оснивача и организације, односно интересне заједнице која финансира делатност високошколске установе, даје сагласност на одредбе статута високошколских установа о одељењима, одсечима, смеровима и групама и о научно-наставним дисциплинама у наставном плану.

Члан 14.

На радне односе наставника и сарадника високошколских установа примењују се прописи о радним односима, уколико овим законом није другачије одређено.

Члан 15.

Надзор над законитошћу рада високошколских установа и њихових заједница врши републички орган управе надлежан за послове образовања и науке.

Републичко извршно веће, на предлог органа из става 1. овог члана може до одлуке уставног суда да обустави извршење општег акта високошколске установе и заједнице који је супротан уставу и закону.

Члан 16.

Печат високошколске установе за издавање диплома садржи назив Југославије и Републике, седиште и назив установе и ознаку грба Социјалистичке Републике Србије.

Печат високошколске установе из става 1. садржи и назив универзитета у чијем је саставу.

II. ОСНИВАЊЕ, ВРШЕЊЕ ДЕЛАТНОСТИ И УКИДАЊЕ

Члан 17.

Друштвено-политичке заједнице, интересне заједнице, радне и друге организације и њихова удружења могу саме или заједнички да оснују високошколску установу.

Односи саоснивача и вршење дужности и права оснивача према високошколској установи уређују се самоуправним споразумом.

Члан 18.

Високошколска установа може се основати:

1. ако постоји дугорочна потреба за образовањем одређене врсте кадрова са високом, односно вишом стручном спремом;
2. ако се на постојећим високошколским установама кадрови за којима постоји потреба не образују или не образују у потребном броју;
3. ако је оснивач у могућности да обезбеди наставне, научне и уметничке кадрове, објекте, наставна средства и опрему и финансијска средства за рад високошколске установе;
4. ако је прибављено мишљење универзитета, односно заједнице виших школа о целисходности оснивања такве високошколске установе; и
5. ако постоји позитивно мишљење Републичке скупштине о друштвеној целисходности оснивања такве високошколске установе.

Члан 19.

Акт о оснивању високошколске установе садржи одредбе о задацима, седишту, трајању студија и стручној спреми која се стиче на високошколској установи, као и одредбе у вези са припремом за почетак рада установе.

Члан 20.

Актом о оснивању одређује се високошколска установа исте или сродне врсте или универзитет, односно заједница виших школа, који ће образовати матичну комисију.

Матична комисија има најмање девет чланова који се именују из реда наставника истих или сродних високошколских установа при чему ће се водити рачуна да чланови матичне комисије буду стручњаци разних научних области које ће се предавати на високошколској установи.

Матична комисија врши избор наставника и сарадника високошколске установе и врши друге послове из делокруга органа управљања установе.

У погледу услова и поступка избора наставника и сарадника високошколске установе примењују се одговарајуће одредбе овог закона.

Матична комисија престаје са радом по избору најмање пет наставника на неодређено време са пуним радним временом, а најдуже годину дана од оснивања високошколске установе.

Члан 21.

Услови за почетак рада и вршење делатности високошколске установе су:

1. да има наставни план и програм и општим актом утврђене услове уписа и правила студија;
2. да има наставнике и сараднике за извођење наставно-научне делатности, с тим да наставници и сарадници у радном односу на неодређено време с пуним радним временом чине најмање половину укупног броја наставника и сарадника или да изводе наставу за најмање половину часова по наставном плану;
3. да су обезбеђене просторије и други објекти, наставна средства и опрема;
4. да су обезбеђена неопходна финансијска средства;
5. да су обезбеђени основни услови за живот и рад студената;
6. да имају програм научних истраживања – за факултете.

Члан 22.

Високошколска установа може почети са радом када републички орган управе надлежан за послове образовања и науке утврди, на основу мишљења посебне комисије, да су испуњени услови из члана 21. овог закона.

Захтев за утврђивање постојања услова за почетак рада високошколске установе подноси, са потребним доказима, оснивач.

Члан 23.

Републички орган управе надлежан за послове образовања и науке може привремено обуставити вршење делатности високошколске установе ако утврди да не испуњава услове из члана 21. овог закона за вршење делатности.

Орган из претходног става пре доношења решења о обустави вршења делатности, оставља рок високошколској установи до кога мора да испуни потребне услове.

Члан 24.

Високошколска установа може да се укине:

1. ако не испуњава услове за вршење делатности одређене овим законом;
2. ако је престала потреба за школовањем кадрова које високошколска установа спрема;
3. ако не испуњава задатке ради којих је основана.

Акт о укидању високошколске установе доноси оснивач високошколске установе по прибављеном мишљењу републичке скупштине.

Ако је испуњен неки од услова из става 1. овог члана, а оснивач не донесе акт о укидању установе, такав акт може донети Републичка скупштина.

Пре доношења одлуке о укидању високошколске установе, оснивач, односно Републичка скупштина, прибавиће и мишљење радне заједнице односно установе.

Члан 25.

Одредбе овог закона о условима и поступку за оснивање, вршење делатности и укидање високошколске установе односе се и на све јединице високошколске установе (одељења, одсеци, групе, смерови и др.) које се оснивају на територији Републике ван територија аутономних покрајина.

Члан 26.

Оснивач високошколске установе, односно јединице, као и сама установа, имају обавезу да студентима омогуће завршавање започетих студија на високошколској установи која се укида или другој одговарајућој високошколској установи у року који не може бити краћи од рока одређеног наставним планом за завршавање редовних студија.

III. МАТЕРИЈАЛНА ОСНОВА ЗА ВРШЕЊЕ ДЕЛАТНОСТИ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА

Члан 27.

Средства за вршење делатности високошколске установе, односно основне организације удруженог рада у саставу високошколске установе, чине:

1. средства која обезбеђује оснивач;
2. средства која високошколска установа, односно организација удруженог рада у саставу високошколске установе оствари на основу уго-

ворних односа са радним и другим самоуправним организацијама и интересним заједницама; и

3. средства која високошколска установа, односно основна организација удруженог рада у саставу високошколске установе, оствари по другом основу у складу са законом.

Члан 28.

Високошколска установа, односно основна организација удруженог рада у саставу високошколске установе, остварује средства за вршење делатности на принципу доходовних односа, а на основу одредаба посебног закона о финансирању образовања и васпитања.

Сагласност и стабилност средстава обезбеђује се вишегодишњим и годишњим програмима рада и развоја високошколске установе, а на основу друштвеног договора, самоуправног споразума и дугорочних уговорних односа.

Члан 29.

Висина средстава потребних за вршење делатности високошколских установа, односно основне организације удруженог рада у саставу високошколске установе, утврђују се на основу економске цене образовања и научног рада, а у складу са постигнутим резултатима рада, утврђеним програмским задацима и потребама развоја високошколске установе.

Висина средстава из претходног става не може бити мања од средстава потребних за обезбеђење стандарда кадровске и материјално-техничке опремљености за педагошки и научни ниво делатности утврђених друштвеним договором и самоуправним споразумом.

Члан 30.

Радници високошколске установе, односно основне организације удруженог рада у саставу високошколске установе, утврђују основе и мерила распоређивања дохотка и расподеле средстава за личне дохотке у складу са основама и мерилима утврђеним самоуправним споразумима и друштвеним договорима.

IV. САМОУПРАВЉАЊЕ

Члан 31.

Управљање високошколским установама врши се у складу са уставом и законом.

Члан 32.

Заједницу радних људи на високошколској установи чине чланови радне заједнице (наставници, сарадници, студенти у радном односу и остали радници) и студенти.

Заједница радних људи се конституише као специфичан облик самоуправног организовања свих радних људи високошколске установе.

Статутом високошколске установе утврђује се делокруг самоуправног одлучивања заједнице радних људи, њених делова и њихових органа, надлежности, време на које се бирају и начин избора, односно разрешења.

Члан 33.

Студенти имају право и дужност да учествују у управљању високошколском установом и универзитетом, односно заједницом виших школа, сагласно овом закону и статутима високошколских установа и њихових заједница.

Студенти равноправно са члановима радне заједнице високошколске установе учествују у одлучивању о свим пословима управљања на високошколској установи, укључујући и расподелу дохотка уколико учествују у његовом стварању.

Статутом и другим општим актима високошколске установе утврђују се положај студената у радном процесу и стицању дохотка на високошколској установи као и основи и мерила за одређивање њиховог учешћа у расподели дохотка.

Члан 34.

Студенти остварују самоуправна права и у установама и фондовима непосредно везаним за њихов живот и рад, сагласно одговарајућим законима и општим актима.

Члан 35.

У управљању одређеним пословима високошколских установа и њихових заједница учествују и представници заинтересованих организација и друштвене заједнице.

Састав и број ових представника утврђује се споразумом високошколске установе са оснивачем и организацијом и интересном заједницом

која финансира њену делатност, као и са органом кога одреди Републичка скупштина у случајевима када она није оснивач.

Представници заинтересованих организација и друштвене заједнице учествују у:

1. доношењу статута установе;
2. доношењу плана и програма развоја високошколске установе;
3. потврђивању одлуке о заснивању и престанку радног односа и одлуке о поновном избору наставника и сарадника установе;
4. претресању питања кадровске политике и подизања научног, уметничког и наставничког подмлатка;
5. разматрању питања наставног и научног рада;
6. разматрању питања повезивања са корисницима кадрова и сарадње са радним и другим организацијама;
7. усвајању извештаја о раду установе;
8. доношењу одлуке, у складу са законом, о промени или проширењу делатности и о другим статусним питањима високошколске установе;
9. одлучивању о другим пословима у складу са статутом установе.

Састав и број представника заинтересованих организација и друштвене заједнице у управљању заједницама високошколских установа и послови у којима учествују у одлучивању утврђују се споразумом са органом кога одреди Републичка скупштина.

V. НАУЧНО-НАСТАВНА ДЕЛАТНОСТ

Члан 36.

Научни, односно уметнички (даље: научни) и наставни рад организују се као међусобно повезане и условљене делатности.

Научни и наставни рад и наставни и научни планови и програми високошколских установа стално се усклађују са достигнућима науке и потребама развитка друштва и треба да су резултат свестране међусобне сарадње високошколских и научних установа, привредних и других организација.

Члан 37.

Студенти учествују са наставницима и сарадницима у наставном, научноистраживачком и стручном раду високошколске установе.

Статутом високошколске установе ближе се уређује учешће студентата из претходног става.

Члан 38.

Наставна делатност и наставни план високошколске установе утврђују се статутом.

Високошколска установа је дужна да сарађује, на начин одређен статутом, у утврђивању наставног плана и програма са радним и другим организацијама и органима за које претежно спрема кадрове и другим заинтересованим организацијама и органима и да од њих о наставном плану и програму прибави мишљење.

Заинтересоване радне и друге организације, органи и грађани могу да дају предлоге и примедбе на наставне планове и програме високошколске установе. Орган који доноси наставне планове и програме дужан је да размотри добијене примедбе и предлоге.

Наставни програми за редовну и последипломску наставу објављују се у јавној публикацији.

Члан 39.

Настава за стицање високе стручне спреме траје најмање четири, а највише пет година, а за стицање више стручне спреме две, односно две и по године.

Статутом високошколске установе утврђује се трајање наставе из става 1. овог члана.

Настава из обавезних наставних предмета може износити највише 30 часова недељно.

Школска година почиње 1. октобра, а завршава се 30. септембра наредне године.

Члан 40.

На високошколској установи организује се редовно и ванредно студирање. Статутом високошколске установе може се предвидети да се организује само редовно студирање.

Високошколске установе организују наставу и помоћ ванредним студентима сагласно статуту.

Члан 41.

Високошколска установа самостално или заједно са другим организацијама удруженог рада може основати центре и друге облике за ванредно студирање.

У центру и другим облицима за ванредно студирање могу се организовати предавања, семинари и други облици помоћи ванредним студентима у циљу лакшег савлађивања наставног градива.

Наставу у центру и другим облицима за ванредно студирање могу изводити само лица која испуњавају прописане услове за наставнике односно сараднике високошколских установа за одговарајућу наставну област.

На оснивање и рад центра и других облика за ванредно студирање примењују се одредбе члана 21. тач. 2, 3. и 4. овог закона.

Центар и други облици за ванредно студирање могу почети са радом када републички орган управе надлежан за послове образовања и науке утврди да су испуњени услови из претходног става.

Одредбе овог закона о привременој обустави рада високошколских установа, као и одредбе о укидању високошколске установе, односе се и на центре и друге облике за ванредно студирање.

Члан 42.

Ради образовања посебних стручних профила статутом се може предвидети да се поједини предмети утврђени наставним планом студирају и полажу на другим високошколским установама.

Студент може, поред предмета предвиђених наставним планом високошколске установе на којој је уписан, полагати испите из одређених предмета који су предвиђени наставним планом друге високошколске установе.

Статутима и самоуправним споразумом високошколских установа ближе се уређује примена овог члана.

Члан 43.

Факултет може статутом предвидети организовање наставе за стицање више стручне спреме, у складу са условима утврђеним овим законом.

Високошколске установе могу организовати наставу за стицање других нивоа стручне спреме, у складу са одговарајућим законима.

Члан 44.

У вишим школама или на посебном одсеку, односно смеру високошколске установе може се организовати стицање вишег образовања радника појединих струка, односно занимања.

Право уписа на вишу школу, одсеке и смерове из става 1. овог члана има лице које је завршило школу за квалификоване или висококвалификоване раднике одговарајуће струке или занимања.

Члан 45.

Виша школа односно смер или одсек из члана 44. овог закона може, за лица која су стекла средње образовање у школама за квалификоване раднике и имају квалификацију висококвалификованог радника, организовати стицање вишег образовања по посебном наставном плану и програму и на начин утврђен статутом те установе.

Члан 46.

Факултет може организовати последипломске студије за стицање академског назива магистра, односно стручног назива специјалисте.

Факултети и научне организације могу заједнички организовати последипломске студије и научни рад из истих или сродних научних дисциплина.

Последипломске студије за стицање академског назива магистра имају задатак да припремају кадрове за научни и научно-наставни рад и организују се као самостална целина у трајању од најмање две године.

Академски назив магистра може да стекне лице које после успешно завршених последипломских студија одбрани повољно оцењени магистарски рад.

Последипломске студије за стицање стручног назива специјалисте имају задатак да припремају кадрове за уже специјалности у струци.

Области из којих се организују студије, услови за упис и трајање студија из ст. 3. и 5. овог члана утврђују се статутом факултета.

Члан 47.

Високошколске установе могу да организују самостално или у сарадњи са заинтересованим радним и другим организацијама и органима одговарајуће облике наставе за усавршавање радних људи и њихово упознавање са савременим научним и стручним достигнућима.

Члан 48.

Научна делатност факултета утврђује се статутом и програмом научног рада.

Програм научног рада садржи програме истраживања и друге облике научне делатности установе у одређеном периоду.

Програми и резултати научних истраживања стављају се на одговарајући начин на увид и коришћење.

Члан 49.

Факултети организују и обезбеђују услове за индивидуални и колективни научни и стручни рад наставника, других научних радника, сарадника и студената.

Више школе организују и обезбеђују услове за индивидуални и колективни стручни рад наставника, сарадника и студената и подстичу наставнике и сараднике на истраживачки и научни рад.

Члан 50.

У остваривању делатности факултета у области научног и стручног рада обезбеђују се услови за научни рад наставно-научног подмлатка и оспособљавају се студенти за бављење научним, односно уметничким радом и за коришћење њихових резултата.

Члан 51.

Факултети сарађују у организовању научног рада са сродним установама, научноистраживачким организацијама, привредним и другим организацијама и научним радницима у земљи и иностранству.

Члан 52.

Факултети могу давати докторат наука из научних дисциплина односно теорије уметности, које спадају у њихову научну област.

Научне дисциплине из којих се на појединим факултетима стиче докторат наука одређује се статутом факултета, а за интердисциплинарна и мултидисциплинарна подручја самоуправним споразумом заинтересованих факултета.

Члан 53.

Докторат наука може да стекне лице које има академски назив магистра ако успешно одбрани повољно оцењену докторску дисертацију.

Докторат наука може да стекне и лице са високом стручном спремом које нема академски назив магистра ако има објављене одговарајуће научне радове односно истакнуте научне резултате у пракси и ако одбрани повољно оцењену докторску дисертацију.

Докторат наука може да стекне и лице са високом стручном спремом које нема академски назив магистра ни објављене одговарајуће научне радове, односно истакнуте научне резултате у пракси, ако положи усмени докторски испит и ако одбрани повољно оцењену докторску дисертацију. Усмени докторски испит се полаже из оне научне дисциплине или оних научних дисциплина на које се односи дисертација.

Члан 54.

Докторска дисертација мора представљати самостални прилог науци и јавно се брани пред комисијом наставника факултета, односно истакнутих научних радника.

На одбрани докторске дисертације кандидат треба да покаже да потпуно влада материјом коју је обрадио и да образложи и одбрани научне закључке до којих је у свом раду дошао.

Члан 55.

Степен доктора наука и академски назив магистра губи се ако се утврди да дисертација односно магистарски рад не представља самосталан рад.

Статутом факултета одређује се поступак за одбрану докторске дисертације и магистарског рада, начин на који ће се учинити приступачним јавности пре одбране и поступак одузимања степена доктора наука и академског назива магистра.

Члан 56.

Истакнутим научним радницима који су својим делима унапредили научну мисао и лицима која су нарочито заслужна за науку и друштвени напредак, може се доделити почасни докторат.

Почасни докторат може се доделити и страном држављанину.

Предлог за додељивање почасног доктората даје орган одређен статутом факултета, на основу свестрано образложеног мишљења одговарајуће комисије састављене од професора и научних радника.

Одлуку о додељивању почасног доктората доноси одговарајући орган универзитета.

Члан 57.

Поступак промоције доктора наука и почасног доктора утврђује се општим актом универзитета.

Члан 58.

Високошколске установе могу за потребе извођења наставе и научног рада, самостално или у заједници са другим организацијама и органима, основати наставне, научне, научно-наставне и наставно-уметничке радне организације (институте, заводе, клинике, огледна добра, библиотеке, лабораторије и сл.).

Члан 59.

У управљању одређеним пословима радних организација из члана 58. овог закона учествују и представници оснивача.

Статутом радне организације одређују се послови у којима одлучују и представници оснивача и број представника које именује оснивач.

Члан 60.

Републичка скупштина даје сагласност на одредбе статута радних организација из члана 58. овог закона које се односе на организовање и извођење наставе и научног рада, на послове у којима одлучују и представници оснивача, као и на услове за избор инокосног извршног органа.

Одредбе општих аката радних организација из члана 58. овог закона којима се регулише наменска расподела дохотка, као и финансијски план, достављају се, пре коначног усвајања, на мишљење оснивачу.

Орган који доноси акте из претходног става дужан је да размотри мишљење и предлоге и о свом ставу обавести оснивача.

Члан 61.

Високошколске установе могу, ради унапређивања наставе и научног рада, организовати заједничку редовну и последипломску наставу и

научни рад из истих или сродних дисциплина, ради чега се могу организовати заједничке наставно-научне јединице.

Споразумом високошколских установа из става 1. овог члана уређују се међусобни односи у вези са заједничким организовањем наставе и научног рада.

VI. УПИС СТУДЕНТА И ПРАВИЛА СТУДИЈА

а) Упис на студије

Члан 62.

Статус студента стиче се уписом на високошколску установу.

Услови за упис одређују се статутом високошколске установе.

Ванредни студенти се уписују под једнаким условима као и редовни.

Статус редовног студента може се имати само на једној установи.

Члан 63.

Лица која имају одговарајуће средње образовање имају право уписа на прву годину студија високошколске установе.

Статутом високошколске установе одређује се које се завршено средње образовање сматра одговарајућим за упис на високошколску установу. У поступку утврђивања ових одредаба статута високошколска установа је дужна да прибави мишљење заинтересованих заједница средњих школа.

Члан 64.

Лица која су стекла средње образовање које према одредбама статута високошколске установе није одговарајуће за упис на високошколску установу имају право да се упишу ако положе допунски испит.

Високошколска установа одређује садржину и начин полагања допунског испита.

Члан 65.

На прву годину студија високошколске установе имају право да се упишу и лица без средњег образовања ако покажу на одговарајућем испиту да владају потребним знањем и да имају способности за успешно праћење наставе на високошколској установи.

Високошколска установа одређује садржај пријемног испита и начин утврђивања знања кандидата из става 1. овог члана.

Члан 66.

Лица која су стекла вишу, односно високу стручну спрему, имају право да се упишу на другу високошколску установу под условима одређеним статутом те установе.

Члан 67.

Статутом високошколске установе могу се предвидети и посебни услови за упис, који су од нарочитог значаја за студије на високошколској установи или обављање послова у струци за коју високошколска установа припрема кадрове.

Члан 68.

Високошколска установа одређује број редовних и ванредних студената за упис према друштвеним потребама и свом капацитету и сагласности са организацијом, односно интересном заједницом која финансира њену делатност.

Упис студената врши се на основу конкурса који се објављује најкасније три месеца пре уписа.

Високошколска установа може конкурсом предвидети као услов за упис да кандидати полажу квалификациони испит.

Од полагања овог испита ослобађају се лица која су завршила одговарајуће средње образовање и стекла диплому "Вук Караџић", или њој одговарајућу диплому у аутономној покрајини или у другој републици, односно лица која испуњавају законом прописане услове за стицање ове дипломе.

Носиоци посебних диплома за изузетан успех у савлађивању наставног градива из појединих наставних области или предмета ослобађају се полагања оних предмета квалификационог испита из којих имају диплому.

Одредбе ст. 4. и 5. овог члана не односе се на факултете у области уметности и одговарајуће групе у вишим школама.

Члан 69.

На последипломске студије може да се упише лице које је завршило одговарајући факултет или високу школу.

Статутом факултета одређује се који се завршени факултет, односно висока школа, сматрају одговарајућим као и други услови које треба испунити за упис на последипломске студије.

б) Правила студија

Члан 70.

Испити се полагају из сваког обавезног наставног предмета, а могу се полагати и из факултативних наставних предмета.

Оцена на испитима изражава се целим бројевима од пет до десет. Најнижа прелазна оцена је шест.

Испити се могу полагати само у просторијама високошколске установе у месту њеног седишта, односно у просторијама одељења.

Члан 71.

Испитни рокови, начин полагања испита за сваки предмет и други облици проверавања знања студената одређују се статутом високошколске установе.

Члан 72.

Студент стиче право уписа у наредну годину студија ако је испунио статутом предвиђене услове.

Члан 73.

Редовни студент који не испуни услове за упис у наредну годину студија задржава статус редовног студента ако понови упис у исту годину.

Редовни студент који на крају поновљене године студија не испуни статутом предвиђене услове за упис у наредну годину губи статус редовног студента.

Редовни студент може поновити још једну годину студија у изузетним случајевима (болест дужег трајања, породилство, одслужење војног рока и сл.). Орган одређен статутом високошколске установе утврђује испуњеност услова из овог става.

Члан 74.

Статутом високошколске установе, у складу са одредбама овог закона, одређује се посебан режим за ванредне студенте у погледу дужности посећивања предавања, рада на вежбама и у семинарима и извршавања

других школских обавеза, осим у погледу полагања испита и израде прописаних радова.

Члан 75.

Права која произилазе из статуса редовног студента престају шест месеци по истеку завршне године студија, односно године дана ако је за дипломирање предвиђен дипломски рад, уколико посебним законом није друкчије одређено. Орган одређен статутом високошколске установе може у оправданим случајевима продужити рокове из овог става, али највише за једну годину на факултету, односно шест месеци на вишој школи.

Одредбе става 1. не односе се на полагање испита и извршавање других наставних обавеза до дипломирања.

Члан 76.

Студент може завршити студије и у краћем року него што траје редовна настава под условима утврђеним статутом високошколске установе.

Члан 77.

Студенту који положи све прописане испите и изврши статутом високошколске установе одређене школске обавезе издаје се диплома.

Садржину и облик дипломе о завршним студијама и стеченом докторату прописује републички орган управе надлежан за послове образовања и науке, по претходно прибављеном мишљењу високошколских установа и њихових заједница.

Члан 78.

За повреду дисциплине студентима се могу изрећи дисциплинске мере утврђене статутом високошколске установе.

За најтеже повреде дисциплине студентима се може изрећи и мера искључења са високошколске установе са забраном поновног уписа на исту установу до 3 године.

VII. НАСТАВНИЦИ И САРАДНИЦИ

а) Наставници

Члан 79.

Наставници факултета се баве научноистраживачким радом, организују и обављају наставно-образовну делатност, старају се о подизању на-

учног, наставног и сарадничког кадра и укључивању студената у научно-страживачке и наставне делатности и учествују у остваривању других задатака факултета.

Наставници виших школа организују и обављају наставно-образовну делатност, старају се о подизању наставног и сарадничког кадра и укључивању студената и наставне делатности и учествују у остваривању других задатака школе.

Члан 80.

Звања наставника факултета су: редовни професор, ванредни професор и доцент.

Звања наставника виших школа су: професор и предавач.

Члан 81.

У звање доцента факултета може бити изабрано лице које има докторат наука, објављене научне и стручне радове, влада проблемима одговарајуће научне дисциплине и показује способност за наставнички рад.

У звање ванредног професора факултета може бити изабрано лице које, поред услова из претходног става, има више објављених научних радова од значаја за развој науке у одговарајућој области или другу врсту одговарајућег рада.

У звање редовног професора факултета може бити изабрано лице које, поред услова из става 2. овог члана, има више објављених научних радова који врше утицај на развој научне мисли у одговарајућој области и који су стекли значајна признања у научној делатности и пракси.

Изузетно од услова из ст. 1. до 3. овог члана за редовног професора факултета може бити позван истакнути научни радник чији научни радови уживају опште признање у научној јавности.

Члан 82.

У звање доцента факултета у области уметности за стручно-уметничке предмете може бити изабрано лице које је завршило одговарајући факултет или академију и има значајна уметничка остварења и способност за наставнички рад.

У звање ванредног професора факултета у области уметности за стручно-уметничке предмете може бити изабрано лице које је завршило

одговарајући факултет или академију и има значајна уметничка остварења у одређеној грани уметности и изразиту способност за наставнички рад.

У звање редовног професора факултета у области уметности за стручно-уметничке предмете може бити изабрано лице које је завршило одговарајући факултет или академију и има висока уметничка остварења која значе допринос стваралаштву у одређеној грани уметности, које представља водећу личност у уметничкој грани за коју се бира и поседује нарочиту способност за наставнички рад.

Изузетно од услова из ст. 1. до 3. овог члана за редовног професора факултета у области уметности за стручно-уметничке предмете може бити позван истакнути уметник чији уметнички радови уживају опште признање у уметничкој јавности.

Члан 83.

У звање професора више школе може бити изабрано лице које има високу школску спрему, већи број стручних, односно уметничких радова који су доступни јавности и искуство у настави или у пракси и способност за наставнички рад. Предност приликом избора имају кандидати који поред претходних услова имају докторат наука, академски назив магистра, односно стручни назив специјалисте.

У звање предавача више школе може бити изабрано лице које има високу школску спрему, искуство и радове у одговарајућој струци и способност за наставнички рад. Предност приликом избора имају кандидати који поред претходних услова имају докторат наука, академски назив магистра, односно стручни назив специјалисте.

Члан 84.

Наставу одређених предмета на факултету и то наставу општенародне одбране, наставу страних језика – осим на филолошком факултету и одговарајућој групи другог факултета и наставу физичког васпитања – осим на факултету за физичко васпитање и одговарајућој групи другог факултета, могу да обављају и лица која нису изабрана у неко од звања наставника факултета из члана 80. става 1. овог закона.

Лица из става 1. овог члана бирају се у звање предавача на факултету.

У звање предавача општенародне одбране на факултету може бити изабрано лице које је завршило ратну школу или високу војну школу Југословенске народне армије или један од факултета у области друштвених

наука и школу резервних официра у Југословенској народној армији и има способност за наставнички рад.

У звање предавача страног језика на факултету у смислу става 1. овог члана може бити изабрано лице које је завршило одговарајући факултет и има способност за наставнички рад.

У звање предавача физичког васпитања на факултету у смислу става 1. овог члана може бити изабрано лице које има одговарајућу високу стручну спрему и способност за наставнички рад.

Предност приликом избора у звања из ст. 3. до 5. овог члана имају кандидати са академским називом магистра или стручним називом специјалисте, односно кандидати са одговарајућим научним или стручним радовима.

У звање предавача више школе за наставу одређених предмета и то наставу општенародне одбране, наставу страних језика – осим на групама за стране језике и наставу физичког васпитања – осим на групама за физичко васпитање, могу бити бирана лица која испуњавају услове из ст. 3. до 5. овог члана.

б) Сарадници

Члан 85.

На пословима у остваривању научних задатака, подизању научног кадра и обављању одређених видова наставе на факултету могу радити лица у звању научних саветника, виших научних сарадника и научних сарадника.

Факултет бира сараднике у звања из става 1. овог члана на начин и под условима утврђеним посебним законом.

Члан 86.

Звања сарадника високошколских установа су: асистент-приправник, асистент и лектор страног језика.

Високошколска установа може да утврди и друга звања сарадника и услове за њихов избор.

Високошколска установа утврђује обавезе наставника у погледу пружања помоћи сарадницима установе и друге мере за њихово усавршавање и развој.

Члан 87.

У звање асистента-приправника и звање асистента на високошколској установи може бити изабрано лице које је студије на одговарајућем факултету завршило са високом просечном оценом.

У звање асистента на факултету може бити изабрано лице које, поред услова из става 1. овог члана, има академски назив магистра односно стручни назив специјалисте или лице чији објављени научни и стручни радови одговарају магистарском раду, а показује смисао за научни и стручни, односно уметнички рад и за наставнички позив.

За лектора језика може бити изабрано лице коме је тај језик матерњи, а завршило је одговарајући факултет.

в) Сарадници-студенти

Члан 88.

За обављање статутом одређених послова у научном и наставном раду, као и других послова из своје делатности, високошколска установа може примити студента у радни однос као сарадника.

Ближи услови, начин и поступак пријема студената у својству сарадника утврђују се статутом високошколске установе.

На радне односе студената ангажованих за рад у смислу става 1, уколико овим законом није друкчије одређено, примењују се одговарајући прописи о радним односима.

г) Избор у звања и ступање на рад

Члан 89.

На радном месту наставника и сарадника високошколске установе може радити лице које испуњава научне, стручне и педагошке услове одређене овим законом и статутом установе и има идејно-политичку и моралну подобност за вршење наставно-образовне делатности у складу са функцијама високошколске установе одређеним у чл. 4. и 5. овог закона.

Члан 90.

Статутом високошколске установе могу се, поред услова за избор у поједина звања и на радно место наставника и сарадника одређених овим законом, предвидети и други услови.

Члан 91.

Утврђивање испуњености услова из чл. 89. и 90. овог закона врши се у редовном поступку за избор у звање и на радно место, а може да се врши и ван редовног поступка уколико постоји образложен предлог.

Предлог да се испуњеност услова из чл. 89. и 90. преиспита ван редовног поступка могу дати заинтересовани органи и организације и ван високошколске установе. У том случају надлежни орган високошколске установе дужан је да утврди чињенично стање и донесе одговарајућу одлуку.

Члан 92.

Начин и поступак утврђивања испуњености услова из чл. 89. и 90. овог закона, избора у звање, ступања на рад по избору у звање и престанка рада, утврђује се статутом високошколске установе, у складу са законом.

Члан 93.

Избор у звање и на радно место наставника и сарадника врши се на основу реферата комисије коју образује тело које одлучује о избору.

Комисија за избор наставника и сарадника састоји се од најмање три члана који се именују из реда наставника високошколске установе за коју се наставник, односно сарадник бира, или других високошколских установа, односно из реда истакнутих научника и стручњака.

Најмање два члана комисије морају бити из научне, односно уметничке области за коју се наставник, односно сарадник бира, а остали чланови комисије морају бити из сродних научних, односно уметничких области.

Чланови комисије не могу бити у звању нижем од звања у које се наставник, односно сарадник бира.

Члан 94.

Комисија подноси реферат о свим пријављеним кандидатима телу које врши избор у звање и на радно место, у року који ово тело одреди.

Комисија је дужна да у реферату оцени и образложи битне елементе за избор у звање и на радно место: биографске податке, преглед и оцену научног и стручног, односно уметничког рада сваког пријављеног кандидата, податке о томе где су радови објављени, оцену идејно-политичке, моралне и друге подобности за извршавање задатака високошколске уста-

нове и способности за наставнички позив кандидата и мишљење у вези са избором.

Материјал за избор у звање и на радно место наставника, односно сарадника, учиниће се приступачним јавности 30 дана пре дана одлучивања о избору.

Члан 95.

Избор у звање наставника и научних сарадника врше сви наставници и научни радници високошколске установе.

Статутом високошколске установе може се предвидети да у избору у звање наставника и научног сарадника учествују и сарадници високошколске установе.

Приликом реизбора за радно место и избора наставника у виша звања студенти могу да дају мишљење о њиховим педагошким квалитетима и резултатима у извођењу наставе, на начин утврђен статутом.

Члан 96.

За радна места наставника, изузев редовног професора, високошколска установа је дужна да распише поновни конкурс сваке пете године, а за радна места сарадника сваке треће године.

Конкурс за поновни избор мора бити расписан шест месеци пре истека времена на које је наставник, односно сарадник биран.

Статутом факултета утврђује се начин повременог остваривања увида у научну, наставну и педагошку активност редовних професора и могућност расписивања поновног конкурса у случају потребе.

Једно исто лице може бити изабрано на радно место асистента највише два пута поновно. Уколико после тога такво лице не буде изабрано у неко друго звање и на друго радно место, престаје му рад у року који је одређен статутом или другим општим актом високошколске установе.

Члан 97.

Статутом високошколске установе утврђују се радне обавезе наставника и сарадника у оквиру радног времена.

Члан 98.

У случајевима и под условима када се по прописима о радним односима може заснивати радни однос на одређено време, наставник и са-

радник друге високошколске установе и пензионисани наставник високошколске установе може се примити у радни однос на одређено време и без конкурса.

Високошколска установа може ангажовати научне раднике, истакнуте стручњаке из праксе, односно уметнике, да учествују у извођењу појединих облика наставне делатности.

Наставници и сарадници могу у случајевима и под условима предвиђеним прописима о радним односима засновати радне односе односно грађанско правни однос за време одређених послова у другој организацији или органу само уз сагласност органа одређеног статутом високошколске установе.

VIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 99.

Наставници факултета који на дан ступања на снагу овог закона немају докторат наука и асистенти факултета који немају академски назив магистра, могу бити поново бирани у затеченом звању највише још пет година, а наставници на техничким факултетима још осам година од дана његовог ступања на снагу.

Наставници из претходног става који на дан ступања на снагу овог закона имају најмање 20 година радног стажа, од чега у звању наставника високошколске установе најмање 10 година, могу бити поново бирани у затеченом звању.

Члан 100.

Избори започети пре ступања на снагу овог закона могу се окончати по раније важећим условима за избор у звања и на радна места наставника и сарадника, али само за она знања која су предвиђена овим законом.

Члан 101.

Редовни студент који је до доношења овог закона поновио две или више година у току студија, може поновити највише још једну годину у складу са чланом 73. овог закона.

Члан 102.

Постојеће високошколске установе (факултети, академије, више школе), универзитети и заједнице виших школа усагласиће своју органи-

зацију и рад са одредбама овог закона у року од једне године од дана његовог ступања на снагу.

Високошколске установе које не испуне услове за вршење делатности одређене овим законом у року од три године од дана његовог ступања на снагу не могу наставити са вршењем делатности.

По истеку рока из става 2. овог члана, републички орган управе надлежан за послове образовања и науке утврђује да ли постојеће високошколске установе испуњавају услове за вршење делатности одређене овим законом.

Орган из става 3. овог члана утврђује да ли постојеће високошколске установе испуњавају услове за вршење делатности одређене овим законом најдоцније за једну годину по истеку рока из става 2. овог члана. Ако високошколска установа ни до овог рока не испуни прописане услове за вршење делатности одређене овим законом, орган из става 3. овог члана покренуће поступак за укидање.

Члан 103.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о високом школству ("Службени гласник СРС" бр. 32/65, 53/66, 32/68, 41/68, 29/69, 39/70, 40/71 и 8/72).

Члан 104.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Социјалистичке Републике Србије".

[*Службени гласник СР Србије*, 28 (1972), 51, стр. 1435-1444]